

LAPPAJÄRVI

**Selonteko sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta
hyvinvointivaliokunnan toimialalla vuonna 2023**

Hyvinvointivaliokunnan päätös 20.3.2024 § xx

1 JOHDANTO

Kuntalain (410/2015) 115 §:ssä säädetään, että kunnan toimintakertomuksessa on annettava tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Kunnanvaltuusto hyväksyi 24.4.2023 Lappajärven kunnan hallintosäännön, joka tuli voimaan 1.6.2023. Hallintosäännön 11 luvun 94 §:ssä määrätään kunnanhallituksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävistä, 95 §:ssä valiokunnan tehtävistä ja 96 §:ssä viranhaltijoiden tehtävistä.

Valiokunta ja johtokunta vastaa toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoi kunnanhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Kunnanjohtaja, toimialajohtaja ja vastuuviranhaltija vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta omalla toimialallaan tai vastuualueellaan, ohjeistaa alaistaan toimintaa sekä raportoi kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt *Lappajärven kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet* –asiakirjan. Sen 6 luvussa todetaan, että kunnanhallituksen alaisten toimielinten tulee käsitellä oman tehtäväalueen selonteko merkittävimmistä riskeistä ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä toimenpiteistä havaittujen puutteiden korjaamiseksi.

Kunnanhallitus 16.1.2023 hyväksyi *Lappajärven kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje* -asiakirjan, joka tuli voimaan 1.3.2023. Sen 14 luvussa todetaan, että tilivelvollisten toimielinten ja viranhaltijoiden tulee valmistella omalta vastuualueeltaan selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuudesta. Selonteon tulee kattaa keskeiset sisäisen valvonnan osa-alueet ja konsernivalvonnan menettelyt sekä toimintaan ja talouteen liittyvät merkittävimmät riskit. Selonteossa tulee esittää olennaiset kehittämistarpeet ja suunnitellut kehittämistoimet.

2 SELONTEKO

Hyvinvointivaliokunta toteaa toimialansa sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta vuonna 2023 seuraavaa:

2.1 Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Hallinnon järjestämiseksi valtuusto on hyväksynyt hallintosäännön, joka sisältää myös entisen kunnanvaltuuston työjärjestyksen ja palkkiosäännön. Hallintosääntö sisältää organisaatorakenteen, toimivallat ja vastuut.

Kunnanhallitus on antanut ohjeita ja määräyksiä, kuten talousarvion täytäntöönpano-ohjeet, sosiaalisen median ohjeen, tietoturvaohjeen, viestintäohjeen, ohjeen toimielinten päätösten sisällöstä sekä useita henkilöstöhallintoon liittyviä ohjeistuksia.

Hallinnossa on noudatettu hyvän hallinnon periaatteita. Hyvinvointivaliokunta on kokoontunut säännöllisesti, käsitellyt sille määrättyt asiat, tehnyt tarvittavat päätökset vaihtoehtojen arvioinnin jälkeen ja seurannut päätösten toimeenpanoa. Päätöksistä on tiedotettu asianosaisille ja pöytäkirjat ovat olleet yleisesti nähtävillä.

Valiokunnan esityslistat lähetettiin valiokunnan jäsenille sekä kunnanhallituksen puheenjohtajalle, kunnanhallituksen nimeämälle edustajalle sekä kunnanjohtajalle. Koulujen henkilökunta sai tiedon hyvinvointivaliokunnan kokouksista viikkotiedotteesta, jossa esityslistan kerrottiin löytyvän kunnan nettisivuilta. Hyvinvointivaliokunta kokoontui vuonna 2023 yhteensä kymmenen kertaa. Hyvinvointivaliokunnan päätöksistä ei tehty oikaisuvaatimuksia. Myöskään viranhaltijoiden päätöksistä ei tehty yhtään oikaisuvaatimusta.

2.2 Toimivalta ja vastuut

Esittelijänä hyvinvointivaliokunnassa toimii sivistysjohtaja ja vapaa-aikasihteeri. Tarvittaessa sivistysjohtajan sijainen toimii esittelijänä.

Hyvinvointivaliokunnan tehtävänä on:

Hyvinvointivaliokunnan toimialaan kuuluvat:

- * varhaiskasvatus
- * esiopetus
- * perusopetus
- * lukio-opetus
- * kirjastopalvelut
- * liikuntapalvelut
- * nuorisopalvelut
- * kulttuuripalvelut
- * museotoiminta
- * taiteen perusopetus.

Hyvinvointivaliokunta päättää seuraavat asiat:

1. perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmat sekä niihin perustuvat vuosisuunnitelmat
2. varhaiskasvatuksen opetussuunnitelmat
3. koulujen lukuvuosittaiset tuntikehykset
4. suunnitelma oppilaiden ja opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
5. oppilaan lähikoulun nimeäminen (oppilaaksiottoalueet)
6. oppilaan opetuksen muu järjestäminen kuin lähikoulu vanhempien hakemuksesta
7. opiskelijaksi ottamisen perusteet, mahdolliset pääsy- ja soveltuvuuskokeet; lukiolaki (714/2018) 20 §
8. vammaisen tai erityistä tukea tarvitsevan oppilaan tai opiskelijan opiskelijahuoltopalvelut sekä apuvälineet

9. opiskelijan määräaikainen erottaminen tai opiskeluoikeuden pidättäminen; lukiolaki 41 ja 42 §
10. koulukuljetusten periaatteet ja koulumatkaedut
11. koulutuspalveluiden ostaminen ulkopuolelta, siltä osin kuin tässä kohdassa tarkoitettua toimivaltaa ei ole siirretty viranhaltijoille
12. kuntakohtaiset koulutuksen arviointisuunnitelmat ja -kriteerit
13. aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma
14. aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämistapa, paikka sekä maksut perusopetuslain (628/1998) 48 §:n mukaisesti
15. kokeilulupien hakeminen
16. viranhaltijat ja heidän kuntakohtaiset toimipaikkansa
17. vastuualueiden toimintasuunnitelmat
18. toimialansa talousarvion käyttösuunnitelman hyväksyminen ja tarvittaessa tarkempien ohjeiden antaminen määrärahojen käyttämisestä siltä osin kuin valiokunta ei ole päättänyt siirtää tässä kohdassa tarkoitettua toimivaltaa toimialajohtajalle
19. toimialansa toimintakertomusesityksen hyväksyminen
20. toimialansa avustusten jakaminen ja mahdolliset huomionosoitukset
21. toimialansa stipendisäännöt ja stipendien jakaminen
22. kirjaston aukioloajat
23. päättäminen talousarvioon varattujen määrärahojen puitteissa toimialaansa kuuluvasta tavarahankinnasta, palveluhankinnasta tai suunnittelukilpailusta, jos sen arvo ilman arvonnäkökohta laskettuna ei ylitä 100.000 euroa, siltä osin kuin tässä kohdassa tarkoitettua toimivaltaa ei ole siirretty viranhaltijoille
24. toimialaansa kuuluvan irtaimen omaisuuden ostaminen, myyminen, vuokraaminen ja muu käytettäväksi luovuttaminen siltä osin kuin tehtävää ei ole siirretty viranhaltijoille
25. toimialaansa kuuluvien lausuntojen antaminen.

2.3 Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Toiminnan ja talouden seuranta varten valtuusto hyväksyy talousarvion hyväksymisen yhteydessä toimitilakäyttöä koskevat ja hankekohtaiset toimintatavoitteet, määrärahat ja tuloarviot. Samalla kunnanvaltuusto määrittelee tilivelvolliset. Hyvinvointivaliokunta on noudattanut toiminnassaan talousarviota. Vuoden 2023 talousarvio ei toteutunut määrärahallisesti tai prosentuaalisesti kahdella eri kustannuspaikalla: Varhaiskasvatuksen talousarvion teko oli haasteellinen ja sen teossa oli virheitä niin Lappajärven kunnan puolelta kuin palvelujen tuottajan eli Alajärven kaupungin puolelta. Lisäksi Härmänmaan musiikkiopiston eli Kauhavan kaupungin laskutusperiaatteet ovat muuttuneet meidän tietämättämme ja vuoden 2023 ylitys on prosentuaalisesti hyvin suuri. Kunnat joutuvat uusimaan sopimuksensa vuoden 2024 aikana.

Hyvinvointivaliokunta niemesi sivistystoimen osalta vastuuviranhaltijat, jotka toimivat laskujen hyväksyjinä ja asiataarkastajina, ja heille varahenkilöt (hyvvk § 1/ 18.1.2023).

Talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa kunnanhallitus antaa toimielimille ohjeet talousarvion käyttösuunnitelmien laatimisesta, hankintojen suorittamisesta, avustusten jakamisesta, henkilöstön käyttöön liittyvistä asioista, uusien toimintojen aloittamisesta ja määrittelee hankintarajat ja sisäisestä valvonnasta vastaavat henkilöt. Valtuustolle on esitetty talousarvion määrärahamuutos, mikäli toiminnan muutos on edellyttänyt määrärahamuutosta.

Kunnanhallitukselle on toimitettu noin neljän kuukauden välein toiminnan ja talouden toteutumaraportti. Toiminnan ja talouden toteutumaraportti on käsitelty ensin hyvinvointivaliokunnassa.

2.4 Riskienhallinnan järjestäminen

Hyvinvointivaliokunnan maksuliikenne hoidettiin pankkitilien kautta. Kunnanhallitus on nimennyt henkilöt, joilla on kunnan pankkitilien käyttöoikeus. Myös konekielisesti pankkiin lähtevät maksatuslistat vahvistettiin allekirjoituksin. Ennen laskun maksatusta se on hallintokunnan puolesta varustettu vastaanotto-, tili- ja muilla merkinnöillä sekä tarkastettu ja hyväksytty. Laskun hyväksyjänä ja maksumääräyksen antajana tuli olla eri henkilö.

2.5 Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Hankinnat suoritettiin julkisista hankinnoista annettujen lakien mukaisesti silloin kun ko. lainsäädäntö sitä edellytti. Muuten noudatettiin hallintosäännön ja pienhankintaohjeen määräyksiä. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen suurimmissa hankinnoissa eli oppikirja- ja oppimateriaalihankinnoissa kunta kuuluu Hanselin hankintarenkaaseen. Elintarvikehankinnoissa Lappajärvi kuuluu vielä vuoden 2024 entiseen EPSHP:n hankintarenkaaseen, kuitenkin niin että elintarvikkeita hankitaan myös lähiruokana.

2.6 Tietoturva ja muut sisäiseen valvontaan liittyvät tehtävät

Talous- ja henkilöstöhallinnon ohjelmien käyttöoikeuden myöntää hallintojohtaja, joka tarvittaessa myös purkaa myönnettyt käyttöoikeudet työtehtävien tai työntekijöiden poistuessa.

Järvinet Oy vastaa ohjelmistojen tietoturvasta ja palomuuureista.

2.7 Olennaiset kehittämistarpeet ja suunnitellut kehittämistoimet

Vuoden 2023 kehittämiskohteet olivat:

- kirjaston henkilöstön mitoitus henkilötyövuosina eläköitymisien vuoksi
- valmistavan ja S2 -opetuksen järjestäminen

- liikuntahallin toiminnan vakiinnuttaminen ja kehittäminen - myynti ja markkinointi sekä käyttöasteen ja laadun tarkkailu
- hanketyön hallinnointi liikkuva opiskelu- sekä koulunuorisotyöhanke
- lapsille ja nuorille suunnattujen perintövarojen osallistava ja vaikuttava käyttö

Nämä ovat toiminnallisia haasteita, jotka vaikuttavat myös käyttötalouteen. Lähinnä toiminnallisia kehittämiskohteita oli Rantakankaan koulun oppilaiden siirtyminen yhteiskoululle. Uutena toimintamallina otettiin käyttöön Prosentti taiteeseen - toimintamalli.

Vuoden 2024 kehittämiskohteet ovat:

- Virka- ja työsuhterakenne vastaa tarpeita ja on riittävä toimintojen ylläpitämiseksi sekä kehittämiseksi
- Sähköisen hyvinvointikertomuksen käyttöönotto jatkuu; vuorossa vuosiraportoinnin kehittäminen
- Perusopetuksessa varhaisen puuttumisen malli; poissaolokierteiden ehkäiseminen
- Lukiokoulutuksen laatustrategian tekeminen
- Kirjaston digipalveluiden mainostaminen asiakaskunnalle
- Museotoiminnan uudistaminen
- HYTE-rahoituksen käyttösuunnitelma; kunnan palautuksena saaman rahoituksen kohdentaminen

Merkittävimmät riskit ja toimenpiteissä havaittujen puutteiden korjaaminen:

- Varhaiskasvatuksen talousarvion tekemiseen yhdessä Alajärven kaupungin kanssa pitää panostaa enemmän. Lappajärven kunnassa suunnittelua on haitannut toimintatavan ja budjetointitavan muutos verrattuna entiseen palvelumalliin. Alajärvellä suunnittelua on haitannut vuoden 2023 loppupuolen henkilöstövaihdokset.
- Härmänmaan musiikkiopiston toiminnasta Lappajärven kunnan ja Kauhavan kaupungin pitää tehdä uusi sopimus; vuodelta 2022 ja 2023 Kauhava on laskuttanut menoja, joita ei ole kirjattu nykyiseen sopimukseen maksuperusteisiin.
- Länsirannan koulun tilanne vaatii jatkuvaa tarkastelua ja voi vaatia nopeakin päätöksen tekoa.
- Henkilöstöä tulee eläköitymään parin vuoden aikana, henkilöstörakenne vaatii myös jatkuvaa prosessointia ja tehtävänkuvausanalyysia.
- Kunnan hyvinvointityölle ei riitä aikaa nykyisillä viranhaltijoilla; hyvinvointi- ja ennaltaehkäisevä työ vaatisi enemmän henkilöstöresurssia.